

Sygn. akt V ACa 306/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Strugała
Sędziowie:	SA Teresa Karczyńska - Szumilas (spr.) SO del. Leszek Jantowski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Magdalena Tobiasz - Ignatowicz

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2018 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa E. P.

przeciwko M. M.

o nakazanie i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 15 lutego 2017 r. sygn. akt I C 299/15

oddala apelację.

SSO del. Leszek Jantowski SSA Anna Strugała SSA Teresa Karczyńska - Szumilas

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 306/17

UZASADNIENIE

Powód E. P. domagał się zobowiązania pozwanej M. M. do usunięcia skutków naruszenia jego dóbr osobistych w postaci godności osobistej i dobrego imienia, poprzez sprostowanie nieprawdziwych informacji zawartych w opiniach sporządzonych na zlecenie do czynności penitencjarnych, zasądzenie kwoty 20.000 zł jako zadośćuczynienia oraz zasądzenie kwoty 5.000,00 zł na rzecz Fundacji (...) "(...)" w K.. Pozwana M. M. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości, podnosząc że sporządzając na zlecenie i w ramach postępowania karnego wykonawczego opinie dotyczące powoda, działała na podstawie i w granicach prawa, rzetelnie wykonywała obowiązki

kuratora, a informacje zawarte w opiniach pochodziły z wiarygodnych źródeł, od osób które znają powoda i jego sytuację.

Wyrokiem z 15 lutego 2017r. Sąd Okręgowy w S. oddalił powództwo. Sąd Okręgowy ustalił, że pozwana w dniach 27 kwietnia 2012r. i 21 maja 2013r., działając jako kurator (...) w Sądzie Rejonowym w L. sporządziła na zlecenie w ramach postępowania karnego wykonawczego wywiady środowiskowe dotyczące powoda. W treści wywiadu pozwana wskazała, że informacje w nim zawarte, dotyczące sytuacji materialnej, rodzinnej i zdrowotnej powoda, pozyskała w toku przeprowadzonych czynności służbowych od pracownika socjalnego (...) M. G. oraz od jego sąsiadów. Przywołując przepisy art. 23 i art. 24 §1 k.c Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Powód wywodząc o naruszeniu jego dóbr osobistych wskazywał w treści sporządzonych przez pozwaną wywiadów środowiskowych te stwierdzenia, które dotyczyły jego osoby i przypisywały mu (...), pozostawanie na utrzymaniu matki, utrzymywanie kontaktów rodzinnych tylko z siostrą. Twierdził, że do dnia dzisiejszego odczuwa negatywne skutki z tego powodu, bowiem informacje zawarte w treści wywiadów powielane są w kolejnych opiniach sporządzanych na jego temat, jak przykładowo w wywiadzie środowiskowym sporządzonym w sprawie z jego wniosku o ustalenie kontaktów z małoletnią córką. Sąd Okręgowy, wskazując na treść art. 14 i art. 214 § 4 k.k.w., wyjaśnił, że wywiad środowiskowy jest formą zbierania informacji dotyczących skazanego, które materializują się w sprawozdaniu organu, który ten wywiad przeprowadził oraz zawiera również wnioski i własne spostrzeżenia osoby go sporządzającej. W doktrynie podkreślano, że gdy treść wywiadu jest kwestionowana, konieczne staje się zbadanie przesłanek, które dały podstawę do wyprowadzenia w wywiadzie określonych wniosków, o co może wnioskować osoba, której wywiad dotyczy; powód nie wykazał by takie czynności podjął. Sąd Okręgowy wskazał także, że informacje zawarte w wywiadach sporządzonych przez pozwaną, zostały wprawdzie przywołane w treści wywiadu środowiskowego

sporządzonego przez kuratora (...) w sprawie sygn. akt III Nsm (...) Sądu Rejonowego w L., ale to treść opinii biegłych sądowych RODK dotycząca oceny jego osoby legła u podstaw niekorzystnego dla niego rozstrzygnięcia w tej sprawie. Jednocześnie brak jest jakichkolwiek przesłanek, by uznać, że treść wywiadów środowiskowych miała niekorzystny dla powoda wpływ na przebieg innych bliżej nie określonych postępowań sądowych, bowiem opinie kuratora niewątpliwie nie stanowiły jedynych dowodów w tych sprawach, pozwalających na ustalenie sytuacji rodzinnej, materialnej i zawodowej powoda. Sąd Okręgowy zważył także, że przy ocenie naruszenia czci trzeba uwzględniać nie tylko znaczenie użytych słów, ale również cały kontekst sytuacyjny oraz jego społeczny odbiór oceniany według kryteriów właściwych dla ludzi rozsądnych i uczciwych; konieczne jest zachowanie należytych proporcji i umiaru. Obowiązujące prawo nie chroni przed każdym, jakimkolwiek naruszeniem dóbr osobistych, wobec czego każdą wypowiedź, co do której podnoszony jest zarzut naruszenia dóbr osobistych, należy badać w kontekście sytuacyjnym. Nie może być miarodajny wyłącznie stan uczuć oraz miara indywidualnej wrażliwości, lecz także kontekst społeczny, a zwłaszcza odbiór kwestionowanych słów w środowisku, w którym je wypowiedziano. Nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego spowodowany zachowaniem innej osoby, jest wystarczającą podstawą do poszukiwania sądowej ochrony dóbr osobistych. W ocenie Sądu Okręgowego pozwana treścią informacji zawartych w wywiadach odnoszącą się do powoda nie naruszyła jego dóbr osobistych. Nawet jednak gdyby uznać, że treść wywiadu środowiskowego sporządzonego przez pozwaną naruszyła dobra osobiste powoda to, pozwana działała w ramach obowiązującego porządku prawnego, co wyłącza konieczną dla udzielenia ochrony bezprawność jej zachowania. Sąd Okręgowy postanowieniami z dnia 24 sierpnia 2016r. i dnia 15 lutego 2017r oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda, albowiem nie było w sprawie potrzeby dokonywania analizy sposobu i zakresu ochrony prawnej, której domagał się powód, podobnie jak i zasadności żądania zadośćuczynienia.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w S. wywiódł powód, zaskarżając go w całości oraz zarzucając: **1.naruszenie prawa procesowego:**

– **art. 233 § 1 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c.** poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów, prowadzące do ustaleń sprzecznych z zebrany materiał dowodowy i przyjęcie że zniesławienie, znieważenie, poświadczenie nieprawdy oraz przekroczenie uprawnień, spenalizowane w kodeksie karnym nie pozostaje działaniem bezprawnym, że wywiad środowiskowy sporządzony przez pozwaną nie wyrządził mu krzywdy, podczas gdy jest on nadal podstawą

negatywnych konsekwencji dla powoda, że powód pozostawał na utrzymaniu matki, podczas gdy od 2012r. do marca 2013r. korzystał z pomocy (...), co wynika z zeznań świadka M. G.,

- **art. 227 § 1 w związku z art. 233 k.p.c.** poprzez pominięcie dowodu z zeznań wnioskowanych przez powoda świadków,

- nie przeprowadzenie dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności, że (...) w S. nie zwracał się do pozwanej o przeprowadzenie wywiadu dotyczącego powoda, zatem pozwana czynności tej dokonała z własnej inicjatywy, z zamiarem zniesławienia powoda;

2. naruszenie prawa materialnego:

- **art. 23, 24 i 448 k.c. oraz art. 77 ust.1 Konstytucji RP i art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolnościach** poprzez przyjęcie, że pozwany jako osoba pozbawiona wolności nie ma prawa do ochrony godności,

- poprzez błędną wykładnię **art. 1 ust. 1, 2 i 3 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej i ustawy o ochronie danych osobowych.**

Skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa, ewentualnie jego uchylecia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz zasądzenia kosztów postępowania, w tym i za postępowanie apelacyjne. W uzasadnieniu apelacji skarżący nadto wskazał, że wielokrotnie składał wnioski o wyłączenie sędziego z uwagi na brak jego bezstronności, co potwierdził zaskarżony wyrok oraz fakt, że nie został on pouczony o terminie do wniesienia apelacji. Skarżący podkreślił, że żaden organ wykonujący karę nie zwracał się w maju 2013r. do pozwanej o sporządzenie wywiadu środowiskowego, zaś z wywiadu środowiskowego sporządzonego w kwietniu 2012r. na zlecenie Sądu Rejonowego w S. nie wynika, aby był on osobą (...); również w sprawie Sądu Rejonowego w S. sygn. akt III Nsm (...) jego sąsiadka K. J. (...) Powód nie był na utrzymaniu matki, a pomagał jej finansowo, zaś jego siostra zamieszkuje w C.. Zarzucił także skarżący, że pozwana nie przedstawiła formularza czynności dozoru, nie potrafił ściśle wskazać na czyje zlecenie sporządziła jeden z wywiadów środowiskowych i nie złożyła dokumentu, który by to wyjaśniał, zaś przed sporządzeniem wywiadu środowiskowego nie kontaktowała się z sąsiadami powoda. Dla skarżącego niezrozumiałe pozostaje też wskazanie wywiadu środowiskowego, że prowadzi on niestabilizowany tryb życia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja nie jest zasadna. W pierwszej kolejności odnieść się należy do zarzutów kwestionujących ustalenia faktyczne w sprawie poczynione przez Sąd Okręgowy, jako że jedynie prawidłowo ustalony stan faktyczny pozwala na dokonanie oceny prawnej. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. może zostać skutecznie przedstawiony przez wykazanie, że Sąd I instancji popełnił błędy w ocenie dowodów, naruszył zasady logicznego rozumowania czy doświadczenia życiowego;

konieczne pozostaje przy tym jednocześnie wskazanie konkretnych dowodów, których zarzut taki dotyczy. Zgodnie bowiem z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania po wszechstronnym rozważeniu zebranego materiału dowodowego. Taka ocena dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a ponadto powinna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i – wając ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Zarówno w literaturze jak i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się także, że powyższa ocena musi być oparta na wszechstronnym rozważeniu zgromadzonego materiału dowodowego, przez co należy rozumieć uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych środków dowodowych, mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności.

Zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. może zostać uwzględniony jedynie w przypadku wykazania jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając, a także w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r. II CKN 817/00, publ. LEX 56906). Natomiast nie czyni zarzutu tego skutecznym przedstawianie przez skarżącego własnej wizji stanu faktycznego w sprawie, opartej na dokonanej przez siebie odmiennej ocenie dowodów, a nawet możliwość w równym stopniu wyciągnięcia na podstawie tego samego materiału dowodowego odmiennych wniosków (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r. sygn. akt II CKN 817/00, publ. LEX nr 56906, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001r. sygn. akt IV CKN 970/00, publ. LEX nr 52753). Skarżący nie wskazuje, poza zeznaniami świadka M. G., jakie dowody Sąd I instancji ocenił z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów, ani też jakie fakty ustalone zostały niezgodnie z zebranych w sprawie materiałem dowodowym, koncentrując się na wykazaniu, że treść sporządzonych przez pozwaną wywiadów środowiskowych, pozostawała częściowo nieprawdziwa. Również i treść apelacji wskazuje na słuszność wniosku podjętego przez Sąd I instancji, że ustalony w sprawie stan faktyczny pozostawał w istocie bezsporny, zaś spór dotyczył tego czy zachowanie pozwanej stanowiło naruszenie dóbr osobistych powoda.

Wyjaśnić należy zatem, że Sąd I instancji nie dokonał ustaleń w zakresie tego, czy informacje dotyczące pozwanego, zawarte w wywiadach środowiskowych sporządzonych przez pozwaną polegały na prawdzie.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd Okręgowy i uznaje je za własne, zatem nie zachodzi potrzeba ich ponownego przytaczania. Z zeznań świadka M. G. wynika zaś, że w roku 2012 powód nie miał żadnych stałych źródeł dochodu i w związku z tym starał się o uzyskanie zasiłku stałego oraz,

że wiele razy świadek widział powoda, jak był brudy, zaniedbany oraz szedł chwiejnym krokiem,(...)(...). Wbrew zarzutowi skarżącego uzasadnienie wyroku odpowiada regułom wskazanym w art. 328 § 2 k.p.c., co czyni niezasadnym zarzut w tym zakresie.

Wnioski dowodowe wskazywane przez powoda, które zostały przez Sąd I instancji oddalone, zmierzały do wykazania, że powód utrzymywał stosunki z członkami rodziny, nie był na utrzymaniu matki, a pomagał jej finansowo oraz że (...) w S. oraz (...) w G. nie zwracał się do pozwanej o wykonanie wywiadu środowiskowego dotyczącego powoda w maju 2013r., zaś opinia ta jest przytaczana w kolejnych postępowaniach, co nadal wyrządza mu szkodę. Odnosząc się do zarzutu powoda w zakresie postępowania dowodowego w pierwszej kolejności wskazać należy, że wnioskowane przez skarżącego zwrócenie się do (...)w S. oraz (...)w G. nie służyło by wykazaniu podnoszonej przez skarżącego okoliczności, skoro z pisma Dyrektora (...) w G. z 16 września 2016r. wynika, że wniosek o udostępnienie pisma zlecającego przeprowadzenie wywiadu środowiskowego dotyczącego powoda w maju 2013r. został przekazany do (...) w G. z (...) w S., (...) w G. pismem takim nie dysponuje i nie ma go również w teczce osobopoznawczej powoda. Wyjaśnić też trzeba, że sam fakt braku w dokumentacji dotyczącej powoda zlecenia wykonania wywiadu środowiskowego dotyczącego powoda nie pozostaje podstawą do wniosku, że pozwana czynność tę podjęła z własnej inicjatywy, zwłaszcza, że w opinii o skazanym sporządzonej na potrzeby postępowania Sądu Rejonowego w B. III Ko (...), która do Sądu Rejonowego w B. wpłynęła w dniu 24 sierpnia 2013r. powołano się na obie przedmiotowe opinie.

Jednocześnie zważywszy na upływ czasu oraz charakter pracy pozwanej nie może dziwić okoliczność, że w odniesieniu do zleceń wywiadów środowiskowych wskazała ona jedynie ogólne reguły postępowania.

Brak także podstaw, aby podzielić stanowisko skarżącego w zakresie braku bezstronności sędziego; wniosek o wyłączenie sędziego został prawomocnie oddalony, zaś powód został pouczone o terminach i sposobie zaskarżenia wyroku, co wynika z protokołu rozprawy z dnia 15 lutego 2017r.

Zasadnie Sąd Okręgowy wskazał, że ocena czy naruszona została cześć lub godność osobista powoda musi być dokonana w oparciu o okoliczności obiektywne oraz z uwzględnieniem okoliczności sprawy. Skoro pozwana w

ramach służbowych obowiązków kuratora sądowego i karnego postępowania wykonawczego sporządzała wywiad środowiskowy dotyczący powoda uzasadnione było zawarcie w nim okoliczności istotnych dla tego postępowania, przy czym mogły one pochodzić z relacji osób trzecich lub też własnych obserwacji poczynionych przez pozwaną; kurator sądowy nie dysponuje też instrumentami, które mogłyby służyć ustaleniu wiarygodności relacji. Brak także podstaw do twierdzenia, że pozwana nie uzyskała wskazywanych w wywiadach środowiskowych informacji o powodzie od osób trzecich; udzielenie takich informacji potwierdziła świadek M. G..

Trudno, biorąc zwłaszcza pod uwagę powyższe okoliczności, uznać aby stwierdzenie w wywiadzie środowiskowym, że powód utrzymuje kontakty rodzinne tylko z siostrą oraz że pozostawał na utrzymaniu matki naruszało jego dobra osobiste. Podkreślić też trzeba, że w wywiadzie z 21 maja 2013r. powódka użyła jedynie określenia, że powód jest postrzegany jako osoba (...) ale też nie wszczynająca awantur i nie zakłócająca spokoju sąsiadom. Sąd Apelacyjny jedynie na marginesie stwierdza, że z kopii protokołu rozprawy z 18 maja 2016r. w sprawie sygn. akt III Nsm (...) Sądu Rejonowego w L., przedłożonej przez powoda wynika, że świadek A. G. – lekarz (...), lecząca powoda, wskazała na jego okresowe (...).

Sąd Apelacyjny podziela ocenę Sądu I instancji, że działania pozwanej nie miały też charakteru bezprawnego i nie nosiły znamion czynów karalnych wskazywanych przez powoda; treść wywiadów środowiskowych sporządzonych przez pozwaną w ramach wykonywania obowiązków kuratora sądowego nie wykracza poza konieczne ramy i pozostaje adekwatna do okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu faktu braku możliwości zweryfikowania przez kuratora sądowego przedstawianych ocen. Powyższe okoliczności czynią bezprzedmiotową ocenę twierdzeń skarżącego w zakresie skutków spowodowanych przez wywiady środowiskowe wykonane przez pozwaną.

Godzi się także wskazać, odnosząc się do zarzutów skarżącego, że fakt, że obecnie odbywa on karę pozbawienia wolności nie miał jakiegokolwiek znaczenia dla rozstrzygnięcia. Podobnie ewentualne uchybienia w zakresie czynności podejmowanych przez pozwaną jako kuratora sądowego, nie mające odzwierciedlenia w sporządzonych przez nią wywiadach środowiskowych, błędne wskazanie nazwy miejscowości, gdzie zamieszkuje siostra powoda (ale o podobnym brzmieniu), użycie przez pozwaną określeń nie zrozumiałych dla powoda oraz ocena zachowań pozwanej w świetle ustawy o dostępie do informacji publicznej i ustawy o ochronie danych osobowych nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd I instancji nie dopuścił się zatem zarzucanych przez skarżącego naruszeń prawa procesowego oraz materialnego, wobec czego apelacja z mocy art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.